

el meu en la ressenya d'aquesta obra).

DERIV.: *Parada*. En aquest mot s'acumulen bastantes accs. diferents, d'història i en part d'origens diferents: a) 'obligació feudal de donar hostatge al senyor, o pagar un tant per eximir-se'n', doc. de Pallars, de 1010, Bast.-Bass., 311.29; així també en antics documents rossellonesos: «mansiones vel *paratas* facien-das», a. 844 (*InuLC*); «G. Berenguer jura qu'és del senyor rey, e fa a él, a la un a<n>y, 14 drs., e al ayn de la *parada*, ab so parcer, una galina», Ribes, c. 1283 (*RLR* iv, 53); «B. A. fa, en un moltó la 6.ª part --- e 2 sesters de blat de *parada* rasi, e 2 nugerres més rases», c. 1283 (*RLR* iv, 58). En molts docs. ross. de l'*InuLC* (set o vuit dels Ss. XI-XIII, potser un de 903), on en part pot tractar-se encara d'això, en la major part es tracta d'una unitat agrària.

Més tard apareixen les accs. que anirem enumerant: b) 'marge de pedra seca, sovint entre camps d'altura desigual', c) 'camp clos per tals parets', d) 'banca de conreus', e) 'parada d'ocells', f) 'diverses menes de resclosa i de derivacions de séquies'.

b) Avui és propi sobretot de les comarques tarragoneses i tortosines i bona part de les valencianes. Com que de b) es va passar a c) i això en part va contribuir a la formació de d), sovint en els docs. (com en casos moderns) no es pot decidir entre c) i d): «començaren a ficar una fita --- a caç de una paret que-y ha de les *parades* del dit En D. S. lo fill ---», *Priv. de Catt*, de 1403 (*BSCC* xiv, 347), «unes *parades* ad una sort en la ribera: a rech la sort, les *parades* a ssequà», doc. del S. xv (CaCandi, *MiscHiCat.* I, 108); «peça ja plantada, sense cabuda fixa» (CpTarr., *CostManc.* II, 95; 'feixa', c. Valls, 1983).

L'acceptió e té gran difusió geogràfica, en rossellonès, cat. or. i valencià, sense que sigui estranya a altres zones; ross.: «De les *parades* no dóna de altres aucels que s'i prenguen sinó de coloms», a. 1300 i altres tres dels Ss. xiv i xv, i lleuda de Cotlliure del S. xvi (*InuLC*); en el Princ. ho trobem sobretot al llarg de les serres no llunyanes de la costa: per les Gavarres i Costa Brava (recordem la *Parada* blanenca de Ruyra, 1920), Vallès occid., Coll de Balaguer etc.; i segueix encara pel Maestrat (moltes entorn de Canet lo Roig), i fins al Sud de la Plana: la *Parada de la Cúska*, garroferers on cacen el tord a Onda, la *parà de la Mómfla* a l'O. del poble de Tales (tots dos pròpiament NPP).

L'acc. f, en diversos matisos i aplicacions, la trobem sobretot pels nostres Pirineus centrals, i P. Val. més enllà de la PnaCast.: «per fer anar l'aigua del riu cap a la peixera s'ha de fer *parada*», a l'Alt Pallars (Tavascan, 1934); en el Cardener fan això amb gleves; pels volts de l'Ebre, amb pedra i fang (*CostManc.* II, 95; Flix, 1935). Ja sovintaja des del Baix Millars, on la *parada* és, o pot ser, amovible: «figuen la *parà* a la séquia per a regar la finca del costat» (Almassora), i no n'hi ha a totes les séquies; però sí a Almenara, en la *Séquia la Parà* (1961). Una *parada* és «una aturada i entollada d'aigua, i el paratge d'una séquia on es fa» (Algemés, unes quantes a la gran séquia de Cotes).

En el complex sistema de recs, braçals i séquies de

la part O. de l'Albufera, i zona ascendent més a l'O., són en nombre immens: ja en el terme de Sollana en compto una vintena, almenys dotze amb nom propi, que en bona part no és de persona sinó més antic i verament toponímic (*del Colmenar, de Belda* etc.); en part es deu combinar també amb la mota o guardadany dels costats: «si la fan molt alta, *encula*»; 2 amb aquest valor, seguim des del Baix Túria (*paraes* d'Alboraia, *BDLC* XII, 298) cap als Alcalans (Llombai) i fins a la Ribera Alta (Alginet, 1962). Més al Sud no s'interromp però alhora es va convertint en l'afluència d'aigua que deixa escolar la *parada*, i àdhuc es pot usar per mesurar-la; no és tant com una fila (24 litres): si són 20 litres «encara és una *paraeta* regular», però també s'escau que «li falta un *munto* per la *parà*», i que a una bassa li «amollen 2 *paraes* d'aigua», així a la Marina (La Nucia, 1963).

Però en el muntanyam i les valls del SO. valencià tenim la sensació de trobar-nos bàsicament amb una altra cosa, sense que això hagi deixat de confondre-hi: es tracta de camps i de menes de camps; generalment no closos, i allunyats de tot corrent d'aigua: així, ja ben marcadament, des del Nord de la serra de Xàtiva (Benigànim, Quatretonda); i notem també que són panys de terreny no pas petits, i amb nom propi (*La Parà 'Salèm, la Parà de Roc* etc.); a Albaida, on n'hi ha unes quantes d'anomenades, la que em sembla més típica és entre alzinar i olivar, i 50 metres més alta i uns 300 més lluny del riuet Clariano (3° 07 × 38° 52); se'n segueixen trobant moltes de tals per Bocairent, i encara a Biar, Tibi, Altea...

Ara bé, en aquestes latituds, crec que ja hem anat a parar a l'àrea mossàrab on PRATA 'prada'³ i PARATA s'han superposat, donant per una banda l'andalús oriental *parata* «banca, rellano de tierra artificial que se aprovecha para algún cultivo» a Almeria-Granada (Simonet), i alhora *parata* també andal. de l'Est (cap a Jaén?) «murete de piedras y tierra al pie de un olivo, para contener el agua» (AlcVenceslada). És visible aquí el caràcter d'herència mossàrab, per la -r-. Però també hi ha, en forma més arabitzada «*albarrada de piedras secas*: maceria», per al qual veg. *DECH* (PARAR, iv, 394a9-16). No sempre és possible destriar una cosa de l'altra, i de vegades ni tan sols la que prepondera.⁴

Ben cert que també a Mall. hi ha hagut molt d'això: «*parades*: planches de terre» (sembrades de cereals etc.), Rokseth, *La Culture des Céréales*, 18, i localitzable en diversos punts, on sovint no sabem si es tracta de c) o d), o bé de f); per exemple, *Es Torrent de Sa Parada* vora la Colònia de St. Pere; car allà la major escassetat dels noms (potser en relació amb la pobresa dels corrents d'aigua) dificulta les conclusions. A Menorca 'era [de batre]', *CostManc.* II, 95.

Parat m. Coincideix sobretot amb l'acc. b de *parada*, i ja és molt antic: «que-ls margens e-ls *parats* que són entre honors d'alguns», *CostTort.* (Ol., p. 349.1f.); «la rabassa d'un vessant, malgrat les parets seques de contenció —*parats*— no priva que, en les pluges fortes, la terra solta se precipite riera avall» Baix Maestrat